

הכלנתריזם המשתולל

מנחם ציוני	יצחק אמסלם	שלום שלמה ונונו	צבי סנדר	אברהם מסיקה	מנחם דיאמנט	עמוס ברכה	מרדכי ברדוגו
קואליציה			אופוזיציה				

הקואליציה הראשונה שהוקמה ב"אור" עסקי בא מחרת הבחירות ב-1969, היתה מורכבת מארבעת חברי הרשימה המקומית העצמאית של מנחם ציוני ושלושת חברי המערך. למרות שגם ציוני שייד למפד"ל, הוא לא נכנס

מנחם ציוני	יצחק אמסלם	שלום שלמה ונונו	צבי סנדר	אברהם מסיקה	מנחם דיאמנט	עמוס ברכה	מרדכי ברדוגו
אופוזיציה			קואליציה				

הקואליציה השנייה באפריל 1970, נטשו שניים מחברי סיעתו העצמאית של מנחם ציוני את רשימתו, תמכו בהצבעה במערך, טיעו לבחור את צבי סנדר, מהמערך, כראש

מנחם ציוני	יצחק אמסלם	שלום שלמה ונונו	צבי סנדר	אברהם מסיקה	מנחם דיאמנט	עמוס ברכה	מרדכי ברדוגו
קואליציה			קואליציה				

הקואליציה השלישית הוקמה חמי"ש חודשים אחרי הרכבת הקואליציה הקודמת, אחרי ששלום שלמה, הכלנתר שפרש מסייעתו של ציוני ותמך במערך, חזר לתמוך בציוני. הפעם גם לחץ מרכז המפד"ל על ציוני ועל עמוס ברכה להשלים ביניהם ולהיכנס יחד לקואליציה. מרכז המפד"ל אף החזיר לציוני סכום של עשרת אלפים ל"י, שהוחזר לשלום

תקציב זה, שהוא ענק במושגים של עיירה קטנה, שרוב תושביה פועלים שכירים. הוא יכול לחלק טובות הנאה. יש מישרות. יש משכורות. יש מענקים. יש מיכרזים. העולים החדשים למדו מהר מאוד את כל לי המשחק מהותיים. מה שראו הם יישמו לאפשרויות המוגבלות והמצומצמות שלהם. וכאן מתחיל הקרב הגדול על השלטון בין המפלגות. אין זה קרב הנובע מחילוקי דעות רעיוניים. זהו הקרב על השלטון ועל הכסף.

בשנת 1959 נבחרה המועצה השלישית של אור-עקיבא. מתוך 7 חברי מועצה 4 מהם חברי המפד"ל. כראש ה"מועצה נבחר עמוס ברכה, מורה לא-מוסמך. שתי קדנציות עתיד ברכה לשבת בראשות המועצה — שתי קדנציות בהן תלמד אור-עקיבא כי לא כל מה שטוב למפד"ל ולעמוס טוב גם לה. עמוס, בן העדה הטרנסילבנית, דאג קודם כל, שלא ישארו מקופחים בקרב מקרי רביו. הוא הכניס חלק מהם לעבודה במר"עצה, על אף השכלתם המינימלית (אנ-שים שקשה להיפטר מהם עד היום). הוא ארגן חנויות ומקומות בשוק לאנשי שלומו וגם נפנה קצת להתעסק בהטבת מצבו הוא. הדבר המסתורי ביותר שקרה לעמוס ברכה בתקופת כהונתו היא הווילה שלו. זה שהיה קשורה באוטוטרדה של כביש החוף, בכך אין ספק. רואים את זה. אך הצדדים המיסטוריים של העניין אינם מחוירים עד היום.

הווילה של ראש-המועצה

ב מקורו הסיפור הוא כזה: כשתוכננה האוטוטרדה, התחשבו מתכנניה במי קומה של אור-עקיבא. ובמקום להמשיכה ישר, בצורה שתנתק את אור-עקיבא מחוף הים ומאזור קיסריה, ביצעו מעקף מאחורי העיירה. דרך אזור התעשייה. באותו אזור אמור היה המיליונר שפירא. בעל מפעל השטיחים המקומי, לבצע את הרחבת מפי-עלו.

צבי סנדר, ראש סיעת המערך המקרי-מית, וי"ר לשעבר של אור-עקיבא מספר, כי שפירא בא אל ברכה ואמר לו כדל-קמן: "אם אתה מצליח להעביר את האור-טוטטרה מהשטח שלי למקום אחר אני דואג לך לווילה".

דבר אחד בטוח. האוטוטרדה היום אינה עוברת במקום בו תכננו אותה. היא עוברת בלב אור-עקיבא. שני דברים בטר-חיים נוספים: שפירא הצליח להרחיב את מפעלו, ולעמוס יש וילה.

כשנשאל עמוס כיצד יתכן כי מורה לא מוסמך ומאוחר יותר יו"ר מועצה שמש-כורתו הסתכמה ב-750 ל"י נטו, יצליח לה-סוך כסף לוויילת פאר, ענה: "אני עובד מגיל 14. כל ימי חסכתי וזה מה שהגעתי אליו". קצת קשה להבין איך יכול מורה לעברית בתלמוד-תורה בטרנסילבניה להרוויח 4000 ל"י לחודש, סכום שלפי טענתו של ברכה השתכר שם, וממנו חסך לבניית הווילה.

אחרי שעשה לביתו נפנה ברכה לארגן מעט גם את הוריו. בית-הדואר, שהיה צריך להיבנות במרכז המסחרי, הועתק בעזרתו האדיבה סמוך לבית הוריו. המט-רה לא היתה לדאוג לאם שלא יתחלף חלי-לה רגליה רחוק מדי. פשוט יותר. עמוס קיווה שבכך יצליח להעביר גם את כל כו-בד משקלו של המרכז המסחרי לאזור. זה שבית-הדואר תקוע היום בקצה הניח ביותר של העיירה לא הטריד או את עמוס בכלל.

אלך לא לעולם חופן. עמוס עשה שלוש טעויות גורליות. שלושתן היו מעשים טובים מאד, פועלות שכל אורה שומר חוק חייב היה לבצע. המעשה הראשון היה נסיון להיכב את הרב המקומי מנשה מנול, שהוא גם יו"ר המועצה החדשה. ב"דוחות כספיים. הרב לא היה רגיל ליחס כזה. מאז ומתמיד עשה בכספי המועצה הדתית כעולה על רוחו, ואיש לא ציפצף. הוא בנה קרנות תל-מידי ישיבה עניים, ובנו, שהיה בן ישיבה עני, נתמך בה. הוא הקים קרן לנצרכים, שאחיו — שהיה נצרך מאד — צרך ממנה. הוא סידר לאשתו משכורת חודשית מכס-פי המועצה, שהרי אשת הרב היא אוטר-מטית רבנית. הוא שחה והתפתל, התכווץ והתרחב ותמיד הצליח לשמור על מעמדו.

על ימין ושמאל ערב הבחירות, הבטחות שכללו מתן טובות הנאה שונות, מי מקורות פרנסה ועד לדירות חדשות. שלום אילון, תומך נלהב של ציוני, קיבל אחרי הבחירות מכרו לנטיעת עצים, שהפך לשערורייה בעיירה. המכרו קבע שעבור כל עץ שקטרו גזעו 10-15 מ"מ, תשלם המועצה 125 ל"י. בסה"כ 11,000 ל"י. אילון קיבל את 11,000 הל"י, אך בין העצים השתולים היו רבים שקוטר גז-עם לא עלה על 2-3 ס"מ.

לנסיס אלפסי, אף הוא מנאמני, העניק ציוני את המיכרו לצביעת בתי-הספר. גם מיכרו זה, כהרבה ממעשיו של ציוני התי-פתח לשערורייה קטנה. הצבעים לא הסי-פיקו לטיים את עבודתם עד לתחילת שנת הלימודים, וזאת למרות שסיידים עסקו בשבת בסידור ביה"ס הדתי "ר" עקיבא". מוטב נוסף של מערכת הבחירות היה חיים ב"הרוש, שזכה עקב תמיכתו הפעילה בציוני בקבלנות הנקיון של בית-התכרות. למשפחתו של סגנו, שתמך בו במסע הב-חירות גם אישית וגם בכסף, העניק ציוני פיצוי נאות. למרות שיצחק אמסלם היה רביעי ברשימה ואיש לא קיווה ל-4 מנד-טים, נתן לו ציוני את תפקיד הסגן, איפשר לו להמשיך בעבודתו במפעלי נייר חדרה. כך שבמועצה לא ראו אותו הרבה. לאחותו של אמסלם סיפק משרד השי-כון דירה בהמלצתו האישית של ציוני. לאחיו, חיים אמסלם, סידר ציוני את חוזה החכירה של מגוון בית התכרות. לאשתו של אמסלם שעבדה אותה עת במועצה, העניק תקן גבוה יותר. תקן שיודעי דבר אמרו כי לא אושר מעולם.

לא הפריע לו להיות מרוקאי בדם. לצורך זה למד גם משפט מפתח בערבית מרוק-אית: אי אחונה אל אז. שפרושו המי-לולי הוא: "כן, אחי היקר".

השתדכותו לרב המקומי, שליטס של יוצאי מרוקו בעיירה, היתה המעשה הי-מוצלח ביותר שעשה ציוני. כשהוא בטוח באלפי תומכים, קם וייסד רשימה עצמי-אית, לקראת הבחירות של 1969.

פרסים לנאמנים מה שהיה אשר ניזרי לקריית-שמונה, ומה שהיה מחלוף לבית-שאן, היה מנחם ציוני לאור-עקיבא.

ציוני בן 29, נאה ומשכיל, הוא יליד הארץ, תושב תל-אביב לשעבר, הניך תנועת בני-עקיבא ופעיל במרכז המפד"ל. אביו הוא מנהל סניף של בנק המזרחי וכל אנשי צמרת המפד"ל הם ידידיו. הוא למד מיקרוביולוגיה באוניברסיטת בראיילן, אך לא השלים את לימודיו בגלל התנגדות הוריו.

בגלל החיכוכים המשפחתיים, נאלץ ציר-ני לנטוש את תל-אביב. הוא מצא תעי-סוקה בגלות אור-עקיבא. תוך זמן קצר גילה כי מקום מעין זה הוא מקום אי-דיאלי עבור צבר משכיל וממולח. שהוא שפתן וחולם על קאריירה פוליטית. וכן הקים ציוני ב-1969 את הרשימה העצמאית שלו, שמטרתה היתה להדיח את עמוס ברכה מכס השלטון. תוצאות הב-חירות היו מפתיעות. הבוחרים המקומיים, שמאסו במעשי המועצה המקומית הקודמת, העניקו לרשימתו של ציוני ארבעה מקרי-מות מתוך תשעת חברי המועצה. המערך זכה ב-3 מנדטים, והמפד"ל, בראשות עמוס ברכה, רק בשני מקומות.

חרות, גח"ל, מפא"י, מערך, אף אחד מהם לא יכול לו. והנה בא ברכה, חברו למפלגה המקרי-דת, ודרש ממנו את הבלתי הגיוני. הוא היה הראשון שעמוס ברכה קומם נגד עצמו.

השני היה מנחם ציוני, שעמד בראש המחלקה לחינוך ותרבות. בין שאר מעשיו התרבותיים: רישום כוזב של שעות גרי-ספות, חשבונות אש"ל ונסיעות מנופחים ואי-הופעה לעבודה. ציוני היה כנראה בעל חוש הומור ניכר, אחרת קשה להבין כיצד בחר דתי כמנהו, הביא קבלות אש"ל ונסיעות של עשרות לירות שהתאריזו מתנוסט עליהן הוא של יום הכיפורים. ברכה ראה מעשים אלה, ובצדק, כפגמים אסתטיים. הוא תבע את פטוריו המיידיים של ציוני.

השלישית ברשימת טעויותיו של ברכה היה שלום שלמה. הוא היה מנהל מחלקת המים במועצה. הקושי העיקרי בתפקיד זה היה הצורך לבוא בסוף כל חודש לך-בלת צ"ק. הסיבה היתה פשוטה. עמוס ברכה לא העז לגבות יותר מדי מסים בעיירה. כל משלם מיסים היה מתנגד פוטנציאלי, וכל פטור, אוחד נלהב. כך אמנם הגיעה המועצה לגרעונות מסמרי שרר, אך כך גם הובטח כסאו של ברכה. והוסר תעסוקתו של שלום שלמה. ונהנה החליט ברכה יום אחד שמושבו מספיק איתן בשביל לגבות אגרות-מיים לפחות. החלטה זו הייבא את שלום שלמה להתי-חיל סוף לעבוד.

הגרוע מכל עבור עמוס ברכה הגיע, כששלושת ה"מקופחים" התאחדו באר-פנסיבה אחת נגדו. הרב המקומי אירגן את כל הקהילה המרוקאית במקום לתמיכה בציוני. הוא לא שכה לציין כי אשתו של שעבר של ציוני היתה יוצאת מרוקו. ואשתו העתידה היא בת מרוקו תושבת המקום. במקרים רבים לא טרח ציוני לערב את נשותיו בעניין וציין בפשטות כי הוא עצמו ממרוקו. זה שהוריו עלו מרוסיה

הכלנתריזם החדשים בים מאורחיה הנאמנים של אור-עקיבא, שנתנו אמנם בציוני, סברו (המשך בעמוד 34)